Asztalos Csaba CNCD-elnök az áruházi incidensről, a nem létező diszkriminációról

Nem kötelező, de jó tudni románul

Romániában nem létezik törvényi előírás, amely alapján valakit azért büntethetnének meg, mert nem beszéli az állam hivatalos nyelvét – szögezte le lapcsaládunknak Asztalos Csaba, az Országos Diszkriminációellenes Tanács (CNCD) elnöke.

FOTÓ: FACEBOOK/ARDOR

Asztalos Csaba: valamennyiünk érdeke elsajátítani az állam nyelvét

– Az Ön által vezetett intézmény nemrég megállapította, nem érte hátrányos megkülönböztetés azt a román videóbloggert, aki azt állította, azért nem akarták kiszolgálni egy székelyudvarhelyi áruház falatozójában, mert nem beszélt magyarul. Egyértelmű volt a tényállás?

– Minden esetben körültekintően járunk el olyan szempontból, hogy be kell tartanunk a hivatalos eljárást. Ebben az esetben beidéztük a Kauflandot, és megkértük, adja át nekünk az összes dokumentumot, amely hasznos lehet az ügy orvoslása érdekében. Ugyanakkor a Facebook közösségi oldalon és internetes elérhetőségén írtunk a videóbloggernek is, kérve, bocsásson rendelkezésünkre egy nyilatkozatot, továbbá a felvételt és bármilyen más bizonyítékot állításai alátámasztására. Láttuk, hogy elolvasta az üzenetünket, de nem válaszolt. Az áruházlánctól viszont megkaptuk a kültéri kamera által rögzített felvételeket, amelyeken látszik, hogy mielőtt elkészítette volna a videóját, az illető már kétszer találkozott az eladónővel. Eljutott hozzánk ugyanakkor a Kaufland elárusítónője által megfogalmazott nyilatkozat is, továbbá kikértük a fogyasztóvédelmi hivatal ama jegyzőkönyvét is, amely alapján a történtek másnapján bírságot szabtak ki az áruházláncra. Mivel én kezdeményeztem hivatalból eljárást, én írtam meg a nyolcoldalas határozattervezetet, és elküldtem a kollégium tagjainak. Aztán a testület ülésén vitáztunk, majd egyhangúlag úgy döntöttünk, hogy nem áll fenn a hátrányos megkülönböztetés esete, sőt azt is megállapítottuk, hogy hamis híreket terjesztettek a videókollázzsal. Elítéltünk bármilyen manipulációt, ami hamis hírek alapján interetnikai feszültségeket generál, annál is inkább, mivel a szóban forgó filmet a blogger oldalán egymillióan tekintették meg, nem beszélve a sajtóban keltett visszhangról, a magyarellenes uszításokról. Mindazonáltal megfogalmaztunk egy ajánlást is, miszerint az erdélyi magyarok számára is illendő és jó ismerni a román nyelvet. Valahogy nehezen elfogadható, hogy – legalábbis a közzétett felvételek alapján – az illető eladónő nem tudott annyit románul elmagyarázni, hogy zárva vannak. Ha mi elvárjuk, hogy velünk kapcsolatban tiszteletben tartsák és biztosítsák a nyelvi jogokat, akkor természetes, hogy mindenki a maga módján, elfogadható szinten beszélje az állam hivatalos nyelvét. Már csak azért is, mert ez a saját érdeke, és versenyképesség kérdése is.

– Határozatukban kitérnek a fogyasztóvédelem által az áruházláncra kiszabott bírságra is, megállapítva, hogy a hivatal olyan jogszabályra hivatkozva szabott ki büntetést az elárusító magatartása miatt, amely nem szabályozza a hivatkozott esetet.

– Megvitattuk azt is, elmarasztalhatjuk-e a Kauflandot amiatt, hogy olyan alkalmazottakat foglalkoztatott hasonló munkakörben, akik nem ismerik az állam nyelvét, hiszen bizonyos fokon sérül a vásárlók ahhoz fűződő joga, hogy megfelelő szolgáltatásban és információkban részesüljenek. Ez viszont azért nem történt meg, mivel a fogyasztóvédelem egyrészt már megbírságolta az áruházláncot, másrészt nem létezik olyan törvényes előírás, amely alapján valakit azért büntethetnének meg, mert nem beszéli az állam hivatalos nyelvét. Ezt sajnos most Ukrajnában szeretnék bevezetni, de Románia nem hasonlítja magát északi szomszédjához.

– Az eset kapcsán többen – például a kolozsvári BBTE rektora – azt hangoztatták, hogy valamennyi román állampolgárnak kötelező beszélnie az állam nyelvét. Ezek szerint Romániában nem létezik törvényes alap arra, hogy valakit az állami szférán kívül azért büntessenek meg, mert nem beszél románul?

– Én nem találtam olyan törvényi kitételt, amely alapján elmarasztalhatnának valakit, mert nem beszéli a hivatalos nyelvet. Személyes véleményem szerint a fogyasztóvédelem jegyzőkönyve jogi szempontból, valamint román nyelven egyaránt gyengén van megírva. Jogilag nem állja meg a helyét a bírság, a fogyasztóvédelmi törvény hivatkozott 9. cikkelye ugyanis nem vonatkozik ilyen esetekre. Ez a törvénycikkely a kereskedők magatartására vonatkozik ugyan, de olyan értelemben, hogy köteles a reklámnak, az előírásnak megfelelő árut eladni, és nem verheti át a vásárlót. Tehát erre a magatartásra vonatkozik, nem pedig arra, hogy milyen nyelven beszél a kereskedő a vevővel, vagy hogy káromkodik-e vele. A fogyasztóvédelem visszaélést követett el, sőt manipulált is, mert a regionális igazgatója azt nyilatkozta: azért bírságoltak, mert másnap két munkatársukat ugyanott nem szolgálták ki, mert román nyelven kértek ételt. Olyan nem létezik, mint ami a jegyzőkönyvben szerepel, miszerint az eladó nehézkesen fejezte ki magát románul. Milyen képzettséggel rendelkezik egy fogyasztóvédelmi alkalmazott, hogy meghatározza valakiről, milyen szinten beszél egy adott nyelvet? Arról nem beszélve, hogy mindkét fogyasztóvédelmi dolgozó magyar nemzetiségű. Hogy engedheti meg magának az állami hivatal, hogy az interneten közzétett felvétel alapján azt állítsa: az előző nap szolgálatban lévő eladó nem beszélt románul, amikor helyszíni kiszállása során nem kért felvételeket, nyilatkozatot az érintettektől? Holott a törvény mindezt kötelezettségként írja elő a büntetést kiszabó hivatalos szervezeteknek. Sajnos a fogyasztóvédelemnek nem ez az első hasonló megnyilvánulása, ami azért különösen súlyos, mert egy közintézmény élt vissza a hatalmával azért, hogy etnikai alapú konfliktust gerjesszen. Ettől az incidenstől túlmenően mindenkit arra bátorítok, hogy olyan szinten próbálja elsajátítani a román nyelvet, amely biztosítja számára a kommunikációt, a versenyképességet, hiszen ez a mi érdekünk.

– Az áruházlánc magasabb beosztású alkalmazottja azt mondta, azért nincs románul is beszélő dolgozójuk Székelyudvarhelyen, mert törvénytelenséget követne el, ha álláshirdetéskor megszabná a román nyelvtudást. Igaza van?

– Nem követne el törvénytelenséget, mert bármilyen kritériumot megszabhatok, ami a munkaköri leírásomba belefér. Ha ebben az szerepel, hogy szolgáltató tevékenységet folytatok, akkor feltételként szabhatom meg az állásra jelentkezők kiválogatása során a román nyelv ismeretét, mivel Romániában szükségem van olyan dolgozókra, akik beszélnek az állam, a többség nyelvén. Ez nem hátrányos megkülönböztetés. Aki a szolgáltatóiparban tevékenykedik, kapcsolatban áll a közönséggel, a fogyasztóval, annak illik elfogadható szinten ismernie a román nyelvet, még akkor is, ha a hargitai fenyvesben működtet valaki panziót.

– Mindazonáltal a CNCD korábban azért rótt ki bírságot Csíkszereda polgármesterére, mert a megyeszékhely polgármesteri hivatala két álláshirdetésben is kötelező feltételként jelölte meg a magyar nyelv ismeretét.

– Ráduly Róbert polgármesternek is elmondtam, hogy például a portás esetében érthető a magyar nyelv ismeretére vonatkozó elvárás. Viszont magyarázza el nekem valaki, hogy a traktoristának, a festőnek vagy a kertésznek miért kellene feltétlenül magyarul beszélnie? A betöltendő állástól függ, hogy megszabhatok-e nyelvismeretet kritériumként. Minden esetben elemezni kell, hogy a munkaköri leírás alapján kapcsolatba lép-e az emberekkel. Ha pedig ilyen szempontból bizonyos szinten ismernie kell a magyar nyelvet annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az anyanyelv-használatot a helyi közigazgatásban, akkor gond nélkül elvárás lehet a magyarnyelv-ismeret.

ROSTÁS SZABOLCS

Gyorséttermi „menü” románoknak

Asztalos Csaba úgy véli, a madridi hatóságok minden bizonnyal büntetést szabnak ki arra a spanyolországi McDonald's-ra, amely nemrég belső körlevélben arra utasította alkalmazottai: ne szolgáljanak ki románokat és cigányokat. Az egyik dolgozó által nyilvánosságra hozott levélben a gyorsétterem illetékesei azzal indokolták az intézkedést, hogy a kelet-európaiak rendszeresen lopnak és különböző trükkös csalásokkal (például nagy címletű bankjegyek átváltásával) átverik az elárusítókat. A CNCD elnöke kérdésünkre elmondta, az Európai Unió valamennyi tagállamában szankciót von maga után, ha valakitől etnikai hovatartozása alapján megtagadnak egy szolgáltatást, erre létezik uniós irányelv, de a spanyol jogszabályok is tiltják. Az európai országokban dolgozó román állampolgárok érdekvédelmi szövetsége (FADERE) bűnvádi feljelentést tett a madridi ügyészségen, és bocsánatkérésre szólította az étteremláncot.